

[ΟΡΕΙΝΗ ΦΩΚΙΔΑ]

ΛΙΜΝΗ ΜΟΡΝΟΥ – ΛΙΔΩΡΙΚΙ

ΚΕΙΜΕΝΟ: Θεόφιλος Μπασγιουράκης
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Άννα Καλαϊτζή

Κατηφορίζοντας από τα υψίπεδα της Παύλιανης, μάς καλωσορίζουν οι χιονισμένες κορφές της Γκιώνας.

Στον πηγαϊμό για το Λιδωρίκι είναι - όπως θα 'λεγε κι ο Καβάφης - «μακρύς ο δρόμος»: **380** χιλιόμετρα από την βάση μας στην Θεσσαλονίκη. Τα τελευταία 80, τα ορεινά, είναι και τα πιο συναρπαστικά.

Παίρνοντας τις ανηφοριές για τον Μπράλο μια άλλη Ελλάδα ξετυλίγεται μπροστά μας, με ελατοδάση και δρυοδάση, χιονισμένα βουνά και ατέλειωτες στροφές. Ψυρνάει μέσα μας ο ταξιδευτής, ο λάτρης της αθέατης Ελλάδας, ο εραστής των ερημικών ορεινών διαδρομών.

Παύλιανη και αγρόκτημα «**Βασιλικιά**», καφεδάκι κάτω από τον ήλιο του Φλεβάρη, σε υψόμετρο 1000 μέτρων, με τον φίλο μας τον **Σταύρο**. Φτάνουμε στα ελατοσκέπαστα υψίπεδα, στα 1500 περίπου μέτρα.

Κατηφορίζουμε για την **Στρώνη**, χτισμένη σε βαθιά ρεματιά της Γκιώνας, σε υψόμετρο 900 μέτρων.

Αδύνατον να μην σταματήσουμε για μερικά λεπτά. Μας το επιβάλλει η βουή κι η ορμητική ροή του θεαματικού καταρράκτη πριν από το χωριό. Με πορεία παράλληλη προς τον **Μόρνο** πλησιάζουμε στην **Συκιά**.

ΣΥΚΙΑ ή -καλύτερα- «ΣΚΙΑ»

Χωριό από τα πιο ιδιόμορφα η Συκιά, μάς υποδέχεται βυθισμένη στη σκιά. Δεν ήταν τυχαία η αρχική - και πολύ πιο εύστοχη - ονομασία «**Σκιά**». Αν είναι για κάτι διάσημη η Συκιά, αυτό είναι η «**Πλάκα της Συκιάς**», ορθοπλαγιά, που με ύψος **1000** μέτρων, αποτελεί την μεγαλύτερη και πιο θρυλική αναρριχητική διαδρομή της Ελλάδας. Στο βιβλίο «**ΟΡΕΙΝΗ ΦΩΚΙΔΑ**» (1) διαβάζουμε: «*Η Γκιώνα το ψηλότερο βουνό της νότιας Ελλάδας, με την κορυφή της, Πυραμίδα, να φτάνει στα 2.508 μέτρα, παρατάσσει στη βόρεια και δυτική πλευρά*

Το μονοπάτι από το βόρειο τμήμα της Συκιάς προς τα κοιμητήρια εκτός από ωραία διαδρομή, μας αποκάλυπτε και εικό-
νες πολύ συναρπαστικές.

της εντυπωσιακά συγκροτήματα ορθοπλαγιών, τα οποία ήδη από τη δεκαετία του '50 έχουν τραβήξει το ενδιαφέρον των αναρριχητών. Αυτό που κάνει τις συγκεκριμένες ορθοπλαγιές ξεχωριστές, είναι η εξαιρετική ποιότητα του ασβεστόλιθου. Πράγματι, δύσκολα βρίσκει κανείς σε ελληνικό βουνό πλαγιές τόσο λείες και συμπαγείς, με ελάχιστα σαθρά, όπως αυτές». (2)

Θαυμάζουμε το συγκλονιστικό ανάπτυγμα των χιονισμένων ορθοπλαγιών. Ανάμεσά τους σχηματίζεται η **Χαράδρα του Λαζορέματος**, παραπόταμου του Μόρνου. Είναι εμφανής, στο κέντρο του χωριού, η σήμανση του μονοπατιού που ανηφορίζει παράλληλα με το ρέμα προς τα υψίπεδα και την

περίφημη Πυραμίδα της Γκιώνας. Προς το παρόν συμβιβάζομαστε με το πολύ ηπιότερο μονοπάτι στα ριζά των πελώριων βράχων με τα εντυπωσιακά σπήλαια, στα βόρεια του χωριού. Αρκετά απ' αυτά χρησιμοποιούνται ως μαντριά. Υπάρχουν και μερικά πέτρινα σπίτια, κάποια μισοσρειπωμένα, τα παλαιότερα της Συκιάς. Εδώ βρίσκεται και ο ξενώνας «**ΑΣΕΛΗΝΟΣ**», κλειστός τούτη την εποχή.

Δίπλα στο μονοπάτι υπάρχει παλιό τσιμεντένιο αυλάκι, καλυμμένο από χώμα. Παντού πουρνάρια. Χαμπλά στη ρεματιά πλατανόδασος, χωρίς το παραμικρό φύλλο στα κλαδιά. Σ' ένα 20λεπτο φτάνουμε στα κοιμητήρια του χωριού. Λυγρόκορμα κυπαρίσσια και ανθισμένες αμυγδαλιές. Χιονισμένα Βαρδούσια και Γκιώνα. Ένας καλός χωματόδρομος

---

(1) Π. Μασσούκα, Τ. Αδαμακόπουλος, *ΑΝΑΒΑΣΗ*, ΑΘΗΝΑ 2009

(2) Η ανάβαση της Πλάκας Συκιάς έγινε ολόκληρη το 1961 από τον Γ. Μιχαηλίδη και τον Β. Καλέκκα σε δύο ημέρες (2-3/10)

Πάνω: Συνεχή ασβεστολιθικά σπήλαια, μαντριά και μικρόσπιτα στην βόρεια πλευρά της Συκιάς.
Αριστερά: Ανθισμένες αμυγδαλιές και χιονισμένες ορθοπλαγιές.

χαμπλώνει προς την κοίτη του Μόρνου. Τον ανηφορίζουμε προς το χωριό. Με τις αλληπάλληλες στροφές του είναι απρόσμενα μακρύς. Χρειαζόμαστε τουλάχιστον 35 λεπτά ως την πλατεία της Συκιάς. Πέτρινη εκκλησία της Αγίας Παρασκευής, μαρμαρίνο Μνημείο Πεσόντων, η κυρά - **Παναγιώτα** με τα προβατάκια της, ένας πρόσχαρος ηλικιωμένος γενειοφόρος. Η καμινάδα του καφενειού καπνίζει οι ταβέρνες όμως, την μεσημεριάτικη τούτη ώρα, είναι κλειστές.

Συνεχίζουμε για Λιδωρίκι. Ένα χιλιόμετρο έξω απ' τη Συκιά, ένας χωματόδρομος ανηφορίζει λοξά προς τις πλαγιές της Γκιώνας. Οι πινακίδες στην αρχή του δρόμου αναφέρουν **Ζωοδόχος Πηγή, Ιερό Σπήλαιο** και **Άγιος Δημήτριος**.

Μετά από 1,7 χλμ. ο δρόμος σκαρφαλώνει ως τα 930 μέτρα, σε χορταριασμένο υψίπεδο με ποτίστρα. Κάτω χαμπλά αποκαλύπτεται ένα μικρό τμήμα της Συκιάς. Σ' ανατολή και δύση μάς γνέφουν αντικριστά τα πανύψηλα, χιονισμένα βουνά, Βαρδούσια και Γκιώνα. Το αεράκι που φυσάει είναι ψυχρό. Ένας στενός χωματόδρομος συνεχίζει για 400 μέτρα στο χείλος του γκρεμού. Τερματίζει σ' ένα

μικρό πλάτωμα στο ακρότατο σημείο μιας κακοτράχαλης πλαγιάς. Εδώ, βρίσκονται τα δυο ξωκκλήσια, ο Άγιος Δημήτριος και η Ζωοδόχος Πηγή.

Η είσοδος του σπηλαίου στον Άγιο Δημήτριο αποτελείται από παλιά, καλοχτισμένη λιθοδομή, που αποτελεί και την μοναδική ανθρώπινη επέμβαση. Οροφή και πλαϊνοί τοίχοι είναι δημιουργήματα της φύσης. Το διπλανό εκκλησάκι της Ζωοδόχου Πηγής βρίσκεται στο εσωτερικό ενός μεγαλόπρεπου σπηλαίου. Στο μισοσκόταδο προσπαθούμε μάταια ν' ανιχνεύσουμε τις λεπτομέρειες του χώρου. Βρίσκουμε κι ανάβουμε δύο κεράκια. Επιπρόσθετα ανάβει η Άννα έναν μικροσκοπικό φακό κεφαλής. Αποκαλύπτεται ο απέριτος χώρος, το ιερό και οι εικονίτσες, τοποθετημένες εδώ κι εκεί. Εκείνο που εξακολουθεί να είναι αινιγματικό και αθάνατο είναι το νερό της Ζωοδόχου Πηγής, που ρέει βουερό κάπου στα μυστηριώδη έγκατα του σπηλαίου.

Ένας πλακόστρωτος διάδρομος, ανηφορίζει ελαφρά και περνάει πίσω από τον χώρο του ιερού. Διστακτικοί στην αρχή και πιο ξεθαρρεμένοι στη συνέχεια, πλησιάζουμε τον ήχο του νερού, που όλο και δυναμώνει. Ο διάδρομος γίνεται επίπεδος, μεταμορφώνεται σε γεφυράκι πάνω από μια λιμνούλα και αμέσως μετά τερματίζει στο χείλος μιας

Λωρίδα χειμωνιάτικου φωτός στην Συκιά.

Μυλόπετρα από παλιό νερόμυλο της Συκιάς, από λιθάρια συνδεδεμένα μεταξύ τους.

Δεξιά: Ωραίο πόσιμο νερό από τα έγκατα της Γκιώνας.

Το εντυπωσιακό εσωτερικό του σπηλαιώδους ξωκκλησιού της Ζωοδόχου Πηγής.

αβυσσαλέας χοάνης, που καταπίνει το βουερό νερό που υπερχειλίζει απ' την λιμνούλα. Στο σταθερό φως του φακού και στο τρεμάμενο των κεριών θαυμάζουμε το κρυστάλλινο νερό της λιμνούλας αλλά και τις αλλεπάλληλες ασβεστολιθικές αποθέσεις στο δάπεδο του σπηλαίου.

Στο φως της μέρας και πάλι. Από το απίστευτο μπαλκόνι μας αγναντεύουμε τα πάντα. Η Άννα κουνάει απαλά το βαρύ γλωσσίδι μιας πελώριας καμπάνας. Ξεχύνεται ένας ήχος βαθύς και μελωδικός, που διαρκεί για αρκετά δευτερόλεπτα ως το ανεπαίσθητο σβήσίμό του.

ΔΕΙΛΙΝΟ ΣΤΟ ΛΙΔΩΡΙΚΙ

Ο ασφατόδρομος παρακολουθεί πάντα από ψηλά τον ρου του Μόρνου. Διασχίζουμε τον κτηνοτροφικό οικισμό **Λευκαδίτι** και, τρία χιλιόμετρα μετά, συναντάμε δεξιά την διακλάδωση, που χαμηλώνει ως το επίπεδο της τεχνητής Λίμνης του Μόρνου. Από εκεί αρχίζει η περιμετρική παραλίμνια διαδρομή, που στις επόμενες μέρες πρόκειται να μας χαρίσει εικόνες μοναδικές. Προς το παρόν συνεχίζουμε για Λιδωρίκι. Άλλωστε το φως της μέρας έχει ήδη λιγοστείψει στον ουρανό.

Δειλινό στην Τεχνητή Λίμνη Μόρνου, πριν απ' το Λιδωρίκι.

Τα πολυάριθμα κοπάδια που βόσκουν ελεύθερα γύρω από τη λίμνη, προσφέρουν άριστη πρώτη ύλη για τα φημισμένα γαλακτοκομικά προϊόντα του τόπου.

Οδηγούμε αργά, απολαυστικά, με κίνηση υποτυπώδη, ανύπαρκτη σχεδόν. Αυτή είναι η πολυτέλεια της απόμακρης Ελλάδας: οδήγηση σε δρόμους ερημικούς, σε «τέλειες διαδρομές», όπως θα 'λεγε και ο μέγας εραστής της αυτοκίνησης, **Νίκος Δήμου**. Ξεδιπλώνεται συνεχώς μπροστά μας η επιφάνεια της λίμνης, άλλοτε ακύμαντη και λεία και άλλοτε με ανεπαίσθητες ρυτιδώλες, από τις παροδικές πνοές του ανέμου. Παρακολουθούμε με λαίμαργα βλέμματα τις εναλλαγές των αντανάκλασεων και των χρωματικών τόνων, καθώς μεταβάλλεται η ένταση του φωτός. Κάποια στιγμή, ένα μόλις χιλιόμετρο πριν απ' το Λιδωρίκι, προβάλλει ένας στενόμακρος κολπίσκος, που σαν φιορδ εισχωρεί μέσα στη στεριά. Στον μυχό του εξέχει από την επιφάνεια του νερού η στενόμακρη σιλουέτα μιας νησιδούλας.

Εδώ προλαβαίνουμε το τελευταίο φως του δειλινού, που εξακολουθεί να χρωματίζει με απαλές ανταύγειες όλα τα σύννεφα που καθρεφτίζονται στην επιφάνεια του νερού. Δύσκολα θα μπορού-

σαμε να φανταστούμε γοητευτικότερο τελείωμα της πολύωρης διαδρομής μας από τη Θεσσαλονίκη ως το Λιδωρίκι. Ένα Λιδωρίκι, που το νιώθουμε να ριγεί στην νυχτερινή υγρασία της λίμνης και, με το πέσιμο της νύκτας, σπεύδει ν' ανάψει ξυλόσομπες και τζάκια. Ένα τέτοιο αναμμένο τζάκι μάς υποδέχεται στην «**Καλλιόλη**», στο ξενοδοχείο που δεσπόζει πάνω από τη λίμνη. Στο υπέροχο σαλόνι, με την μοναδική θέα στη λίμνη, μας καλωσορίζει ο οικοδεσπότης μας, ο **Γιάννης Κρικέλας**.

Έχοντας ήδη μια πολύχρονη εμπειρία από την λειτουργία του ξενώνα «**Καλλιόλης**», στο κέντρο της πόλης, ο Γιάννης δημιούργησε και ένα ξενοδοχείο αληθινό απόκτημα για την τουριστική υποδομή, όχι μόνον του Λιδωρικού αλλά και της ευρύτερης ορεινής Φωκίδας. Στο εξαιρετικό δωμάτιό μας, η γαλήνη είναι μοναδική, φτάνει μόνον ο απόηχος από κουδουνάκια γιδοπρόβατων και αλυχτίσματα σκυλιών. Είναι ήχοι που, αντίθετα με τους θορύβους της πόλης, είναι πολύ αυθεντικοί κι επιθυμητοί.

Αιωνόβιο πουρνάρι, παγκάκι και αγνάντεμα στη λίμνη.

ΣΤΑ ΒΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ Εντυπώσεις & εικόνες μοναδικές

Ξημέρωμα στην «ΚΑΛΛΙΠΟΛΗ» πάνω ακριβώς από την Λίμνη του Μόρνου. Ήπιος χειμώνας, τα χιόνια καθημερινά αποσύρονται όλο και ψηλότερα, στις κορυφές των Βαρδουσιών και της Γκιώνας. Η πρωινή, ωστόσο, υγρασία είναι διαπεραστική. Από νωρίς ο Γιάννης έχει αναμμένο το τζάκι ενώ για πρωινό έχουμε ντόπιο μέλι και χωριάτικα αυγά, πρόβειο γιαούρτι, καθώς και τα εκπληκτικά τυροκομικά προϊόντα, για τα οποία είναι φημισμένο το Λιδωρίκι.

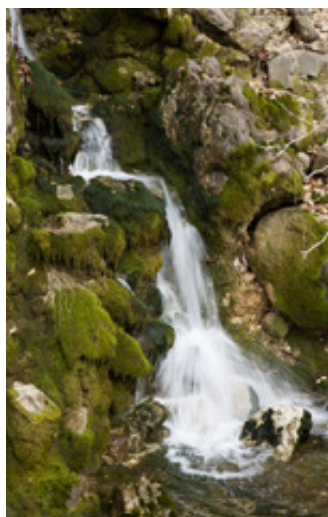
Με καταγωγή από το Κάλλιο ο **Δημήτρης Σίδερης**, αναλαμβάνει πρόθυμα να μας ξεναγήσει στο βόρειο τμήμα της λίμνης με επίκεντρο το **Κάλλιο**, κατακλυσμένο εδώ και 35 χρόνια απ' τα νερά. Βγαίνουμε βόρεια απ' το Λιδωρίκι και, 7 σχεδόν χιλιόμετρα

μετά, εγκαταλείπουμε το κεντρικό οδικό δίκτυο και κατευθυνόμαστε δυτικά. Μια τσιμεντένια γέφυρα μάς περνάει πάνω από την φαρδειά κροκαλόσπαρτη κοίτη του Μόρνου ποταμού που, λίγο πιο κάτω, μεταμορφώνεται σε λίμνη.

Κατηφορίζει με ανεπαίσθητες κλίσεις ο δρόμος προς το Κάλλιο, ακολουθώντας πολύ πιστά τη γραμμή της ακρολιμνιάς. Αυτό το βόρειο τμήμα είναι στην ουσία ένα στενόμακρο, λογχοειδές φιορδ, που μαζί με τα υπόλοιπα μικρά και μεγάλα διαμορφώνουν ένα σχήμα τόσο πολύπλοκο και παράξενο, που είναι στην Ελλάδα μοναδικό.

Φτάνοντας στο Κάλλιο και στα ελάχιστα καινούργια σπίτια πάνω από το δρόμο, δεν μπορώ να μην θυμηθώ την εικόνα που είχα αντικρίσει, στο ίδιο τούτο σημείο, το φθινόπωρο του 2008. Ήταν το «φάντασμα» του Καλλίου, που είχε κατακλυσθεί από τα νερά στα τέλη της δεκαετίας του '70. Το φθινόπωρο του 2008, ωστόσο, μετά από ένα φοβερά άνυδρο καλοκαίρι, κατέβηκε τόσο πολύ η στάθμη της λίμνης, ώστε αποκαλύφθηκε το Κάλλιο με όλα

Ο ποταμός "Βελούχι" ξεκινείται ορμητικός από τα έγκατα των Βαρδουσιών και τροφοδοτεί τη λίμνη με κρυστάλλινο νερό

του τα σπίτια μέσα στις λάσπες του βυθού. (3)
Πάνω από το χωριό παίρνουμε τις ανηφοριές προς το ξωκκλήσι του **An - Γιάννη**. Το βρίσκουμε στις πλαγιές του «**Προφήτη Ηλία**» την νοτιότερη απόληξη του ορεινού όγκου των Βαρδουσιών. Το εκκλησάκι είναι χτισμένο σ' ένα ευρύχωρο πλάτωμα, με θέα στην λίμνη μοναδική. Στον χώρο κυριαρχούν δύο τεράστια πουρνάρια ηλικίας πολλών αιώνων. Το πιο γέρικο έχει τελείως κούφιο τον κορμό, η περίμετρος του οποίου πλησιάζει τα 5 μέτρα, μια διάσταση καθόλου συνηθισμένη για πουρνάρι.

*-Τους παλιούς καλούς καιρούς, που τους πρόλαβα κι εγώ, γίνονταν στις 29 Αυγούστου, κάτω από τούτα τα πουρνάρια, το πανηγύρι του Αη- Γιάννη, λέει ο Δημήτρης Σίδερης. Τα παραδοσιακά εδέσματα ήταν οι χορτόπιτες και η κολοκυθόπιτα με ζάχαρη και ρύζι. Από τα μέσα της δεκαετίας του '70, ωστόσο, λίγο πριν κατακλυσθεί το Κάλλιο, το έθιμο είχε αρχίσει να ατονεί. Ελάτε όμως τώρα να σας δείξω την πηγή του ποταμού «**Βελούχι**», του σημαντικότερου τροφοδότη του Μόρνου.*

Μετά το Κάλλιο στο πλάι μιας πλατανοσκέπαστης ρεματιάς, βρίσκεται μια καλοφτιαγμένη πέτρινη βρύση, με εξαιρετικό, πολύ κρύο νερό. 40 μέτρα μετά την βρύση, μια πινακιδούλα μάς δείχνει τα πλακόστρωτα σκαλοπάτια προς την «**Πηγή Καλλίου**». Μετά τα σκαλοπάτια συνεχίζει χωμάτινο

μονοπάτι, που τρία λεπτά μετά τερματίζει μπροστά στο θαύμα της φύσης. Είναι το μεγαλόπρεπο στόμιο ενός σπηλαιού απ' τα βάθη του οποίου ξεκινείται με ορμή, μια απίστευτη ποσότητα νερού. Το νερό είναι παγωμένο, με κρυστάλλινη διαύγεια, σκέτος αιθέρας. Η έννοια της καθαρότητας είναι αδύνατον να υπάρξει σε υψηλότερο βαθμό. Πίνουμε αχόρταγα, ευγνώμονες που δωρίζουμε στον εαυτό μας, το ευγενέστερο προϊόν της ευλογημένης ελληνικής γης. (4)

-Από τα έγκατα των Βαρδουσιών κατευθείαν στο ποτήρι των Αθηναίων, λέει ο Δημήτρης.

ΣΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΛΛΙΠΟΛΗΣ

Δύο περίπου χιλιόμετρα μετά την Πηγή Καλλίου φτάνουμε μπροστά σ' ένα ογκώδη λόφο, που σαν κωνική χερσονήσος εξέχει απότομα πάνω από τη λίμνη. Η άκρη της χερσονήσου δημιουργεί με την αντικρινή όχθη το «**Στενό**», έναν διάυλο με πλάτος που μόλις φτάνει τα 400 μέτρα. Ένας χωματόδρομος - επικίνδυνα λασπωμένος τον χειμώνα - ανηφορίζει στον λόφο. Μας κατευθύνει προς «**Κάστρο Καλλίου**» και «**Αρχαία Ακρόπολη**».

200 μόλις μέτρα μετά, διακρίνουμε μερικές λαξευτές πέτρες ανάμεσα στα πουρνάρια. Αποτελούν,

Φθινόπωρο του 2008. Μετά την παρατεταμένη ανομβρία του καλοκαιριού, τα νερά της λίμνης είχαν κατέβει σε χαμηλότατο επίπεδο και το κατακλυσμένο Κάλλιο είχε αναδυθεί.

βέβαια, τμήμα της οχύρωσης της αρχαίας Καλλίπολης, με μεγάλους ογκόλιθους, άριστα λαξευμένους. Η οχύρωση χαμηλώνει στ' ανατολικά και αποκτάει ύψος τεσσάρων σχεδόν μέτρων. Δυστυχώς, δυσκολεύει πολύ η παρακολούθηση της εξέλιξης του περιβάλλοντος εξαιτίας, τόσο του δύσβατου εδάφους όσο και της αδιαπέραστης ζούγκλας των πουρναριών. Μας αποζημιώνει ένας λαξευμένος με εξαιρετική ακρίβεια παραλληλεπίπεδος τάφος σε συμπαγή ασβεστόλιθο. Μετράμε τις διαστάσεις του τάφου: το μήκος είναι **1,50 μ.**, ενώ πλάτος και ύψος είναι **60 εκ.**

Η οχύρωση ανηφορίζει προς το δυτικό τμήμα του λόφου. Είναι ορατή ανάμεσα στα πουρνάρια, σε δι-

αφορητικά ύψη και κατάσταση διατήρησης.

Ο χωματόδρομος συνεχίζει για ένα χιλιόμετρο περιμετρικά του λόφου και τερματίζει σ' ένα χορταρισμένο ξέφωτο, με κατάλοιπα οχυρωματικού περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με την Αρχαιολόγο **Α. Τσαρούχα**, «βόρειοδυτικά του Λιδωρικού, στη θέση του κάστρου του Βελούχοβου, βρίσκονταν η αρχαία Καλλίπολις ή Κάλλιον, η ανατολικότερη αιτωλική πόλη. Αποτέλουσε το κέντρο της κοινότητας των Καλλιέων και πιθανότατα ολόκληρου του αιτωλικού έθνους των Οφιονέων. Το Κάλλιον κατοικήθηκε από τα Γεωμετρικά χρόνια αλλά μόλις τον 4^ο αιώνα π.Χ. ιδρύθηκε ως αστικό κέντρο, όπως συνέβη και με τις άλλες αι-

---

(3) Η εικόνα εκείνη είχε αποτυπωθεί φωτογραφικά στο ΕΛΛ. ΠΑΝΟΡΑΜΑ, τεύχος 67, ΙΑΝ-ΦΕΒ 2009.

(4) Κάπως έτσι είχαμε νιώσει πίνοντας το θεϊκό νερό από τα έγκατα του σπηλαίου της Βοσκόβρυσης, στα υψίπεδα του Παγγαίου. (ΕΛΛ. ΠΑΝΟΡΑΜΑ, τεύχος 94, Ιουλ. - Αύγ. 2013)

Από την ακρόπολη της αρχαίας Καλλίπολης, πανοραμική
εικόνα με τα νέα σπίτια του Καλλίου, της λίμνης και
της χιονισμένης οροσειράς της Γκιώνας.

Το εκκλησάκι του Αγ. Γεωργίου και τμήμα του οχυρωματικού περιβάλου.

τωλικές πόλεις, που άρχισαν να οργανώνονται στην πολιτική ομοσπονδία της Αιτωλικής Συμπολιτείας. Η νέα πόλη προστατεύθηκε με τείχος και σε αυτήν συγκεντρώθηκαν οι θρησκευτικές, οικονομικές και πολιτικές δραστηριότητες των αγροτικών οικισμών. Στην Ελληνιστική περίοδο, σύμφωνα με επιγραφικές μαρτυρίες, η πόλη ονομαζόταν **Καλλίπολις**. Το Κάλλιον βρισκόταν σε στρατηγική θέση κοντά

στην δίοδο της κοιλάδας του άνω Δάφνου (5) και στο πέρασμα του «Στενού», που αποτελούσαν τον μοναδικό δρόμο από τη Θεσσαλία και την κοιλάδα του Σπερχειού προς το εσωτερικό της Αιτωλίας και την Ναύπακτο. Το δρόμο αυτό ακολούθησαν και οι Γαλάτες το 279 π.Χ. κατά την εισβολή τους στην Αιτωλία. Η εισβολή αυτή κατέληξε στην άλωση και καταστροφή του Καλλίου και στις θηριωδίες σε βάρος των κατοίκων του αλλά και στην φοβερή εκδί- κηση των Αιτωλών.

Με την αποχώρηση των Γαλατών οι Καλλιείς ανοικοδόμησαν την πόλη τους και κατάφεραν να έχουν ενεργή συμμετοχή στα ιστορικά γεγονότα. Μετά τα μέσα του 2ου π.Χ. αι. το Κάλλιο εξαφανίζεται από τις πηγές και μόνο τον 9^ο αι. μ.Χ. αναφέρεται ως έδρα του επισκόπου το Λιδωρίκι, που διαδέχθηκε το Κάλλιο ως διοικητικό κέντρο της ορεινής Δωρίδας. Τον 14^ο και 15^ο αιώνα αναφέρεται μόνον το κάστρο του Λιδωρικού, που μάλλον ταυτίζεται με τα μεσαιωνικά ερείπια των κτιρίων και της οχύρωσης, που σώζονται στη θέση της αρχαίας ακρόπολης. Σήμερα, μετά τις ανασκαφές που πραγματοποιήθη-

(5) Είναι ο μετέπειτα ποταμός Μόρνος.

(6) "Γκιώνα - Οίτη - Βαρδούσια" 1: 50.000

Θέα από την ακρόπολη του Αρχαίου Καλλίου, με τμήματα μεταγενέστερης οχύρωσης.

καν τα έτη 1977-1979 από τον καθηγητή **Π. Θέμε-λη**, τα δημόσια κτίσματα της πόλης και τα νεκροταφεία έχουν κατακλυσθεί από τα νερά της τεχνητής λίμνης του Μόρνου».

Ένα μονοπάτι από το πλάτωμα μας οδηγεί, σε 5 σχεδόν λεπτά, κατακόρυφα στον λόφο, σε υψόμετρο **620** μ. Εδώ, πάνω σε συμπαγή βράχο, είναι θεμελιωμένο και χτισμένο το ξωκκλήσι του **Αγίου Γεωργίου**. Σώζονται επίσης κατάλοιπα ισχυρής οχύρωσης, σε αρκετά σημεία περιμετρικά της επίπεδης, μακρόστενης κορυφής. Η θέα, βέβαια, είναι μοναδική προς το Λιδωρίκι, τον ορεινό ορίζοντα και το μεγαλύτερο τμήμα της εκπληκτικής κάτοψης της λίμνης.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΒΟΡΕΙΑ Κλήμα, Διακόπι & Δάφνος

Ακριβώς απέναντι από τον λόφο, στα Β – ΒΔ, ανηφορίζει ένας καλός χωματόδρομος. Κατευθύνεται στο «**Κλήμα**» ή, σύμφωνα με την ανορθόγραφη αναγραφή μια άλλης πινακίδας, στο «**Κλίμα**». Τρία χιλιόμετρα μετά την άσφαλο φτά-

νουμε στο Κλήμα, σε υψόμετρο 700 μέτρων. Στην επιγραφή της ωραίας πέτρινης βρύσης, το χωριό ξαναγίνεται «Κλίμα». Αξιόλογη είναι η πέτρινη εκκλησία, ενώ κάποτε υπήρχε και ξενώνας.

Διασχίζουμε το μικροχώρι, χωρίς να συναντήσουμε ψυχή, τούτη την εποχή. Αντικρίζουμε απέναντί μας τον λόφο με τα υπολείμματα του Παλαιόκαστρου, ενώ δεξιά συναντάμε ανηφορική διακλάδωση προς την **Αγία Μαρίνα**. Βρίσκουμε το ξωκκλήσι σε υψόμετρο **950** μ. στις πλαγιές του **Ξεροβουνιού**.

Άγριος τόπος, κατάσπαρτος από ασβεστόλιθο και πουρνάρια. Μερικά είναι αιωνόβια, με ύψος που φτάνει τα 20 σχεδόν μέτρα! Μετά την Αγία Μαρίνα ο δρόμος συναντάει και πάλι τον κεντρικό προς **Διακόπι**. Πολλά κατσίκια βόσκουν ελεύθερα στον τόπο. Εξασφαλίζουν την τροφή τους σκαρφαλωμένα κυριολεκτικά πάνω σε θάμνους πουρναριών. Καθώς συνεχίζουμε τη διαδρομή μας, ένα σπάνιο τοπίο αποκαλύπτεται απέναντί μας. Είναι τρεις διανοητικοί, εντυπωσιακοί λόφοι, οι δυο μάλιστα με ξωκκλήσια στην κορυφή. Το πρώτο ξωκκλήσι είναι της **Παναγίας**, ενώ το δεύτερο του **Προφήτη Ηλία**. Αξιοσημείωτο είναι, ότι υπάρχει οδική πρόσβαση ως την Παναγία. Αποφασίζουμε ν' ανέβουμε ως εκεί.

Πάνω: Ο απότομος λόφος, όπου είναι κτισμένο το εκκλησάκι της Παναγίας.
Δεξιά: Το Διακόπι και τα χιονισμένα Βαρδούσια από τον λόφο της Παναγίας.

Πριν από το Διακόπι συναντάμε ένα μαντρί. Στρίβουμε δεξιά και σε λίγο φτάνουμε σε χορταρισμένο οροπέδιο με μαντρί και ποτίστρα. Κάποιοι χωματόδρομοι ανηφορίζουν στις τραχιές πλαγιές των Βαρδουσίων. Εμείς παίρνουμε τον απότομο ανήφορο προς τον λόφο της Παναγίας. Στροφές, απότομες κλίσεις και ξαφνικά, μια κατολίσθηση τεράστιων βράχων εμποδίζει την μετακίνησή μας. Καλύπτουμε τα τελευταία 300 μέτρα με τα πόδια και φτάνουμε στην κορυφή του λόφου, σε υψόμετρο **950** μέτρων.

Ανοίγουμε την σιδερένια αυλόθυρα της εκκλησίας και μένουμε έκπληκτοι, τόσο από το πανέμορφο πλάτωμα όσο και από την εκκλησία της **Γέννησης Θεοτόκου**. Είναι χτισμένη το **1905** και αφιερωμένη στην μνήμη της **Μαρίας Κοντοσοπούλου**. Ειν' ένα έξοχο οικοδόμημα από πελεκητές γρανιτόπετρες. Η θέα είναι μοναδική. Εκτός από τις ιλιγγιώδεις ορθοπλαγιές των βουνών, διακρίνεται στα Ν-ΝΑ και η λίμνη, καθώς και τα ανώτερα σημεία των κορυφών του Παρνασσού. Εκπληκτική είναι

και η κάτοψη του οικισμού «Διακόπι» χαμηλά. Στα μέσα του Φλεβάρη ο ήλιος είναι ζεστός. Τον απολαμβάνουμε στα 950 μέτρα, καθισμένοι σ' ένα παγκάκι. Παραδίπλα, μια βρύση που τρέχει διαρκώς, μας ξεδιψάει με δροσερό νερό. Από την βλάστηση του λόφου, εκτός από τα μεγάλα πουρνάρια μάς εντυπωσιάζουν και μερικά αιωνόβια κεδροκυπάρισσα. Απομεσήμερο πια, διασχίζουμε το έρημο - τούτη την ώρα - Διακόπι. Σύμφωνα με τον Δρόσο Κραβαρτόγιαννο (7), το Διακόπι αποτελούσε έναν από τους οικισμούς της Δωρικής Τετράπολης. Το όνομα «Διακόπι» έλαβε από τον Αθανάσιο Διάκο, ο οποίος περνώντας από εκεί, πολέμησε με τους Τούρκους της περιοχής.

ΣΤΟΝ ΟΡΕΙΝΟ ΔΑΦΝΟ

Νέος μας προορισμός, ο απόμακρος **Δάφνος**. Κατηφορίζουμε, με ασφάλτινο οδικό δίκτυο και, 3 περίπου χιλιόμετρα μετά, φτάνουμε πάνω από το ΒΔ, πολύ στενό φιορδ της λίμνης. Εδώ δια-

---

(7) ΦΩΚΙΔΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ, ΑΜΦΙΣΣΑ 2005

Ο γραφικότατος Δάφνος στις υπώρειες των Βαρδουσιών και το εντυπωσιακό πέτρινο σχολείο, που πια δεν λειτουργεί.

Στο καφεενεδάκι "ΔΑΦΝΟΣ", της πλατείας του Αγίου Νικολάου, η Αθανασία, χειμώνα-καλοκαίρι, "φυλάττει Θερμοπύλες".

σχίζουμε την γέφυρα του **Γραντισορέματος**, που τροφοδοτεί την λίμνη με σημαντική ποσότητα νερού. Πιο πάνω συναντάμε την πινακίδα προς Δάφνο. Καθώς ανηφορίζει ο δρόμος με αλληπάλληλες στροφές, το Διακόπι προβάλλει στ' ανατολικά απέναντί μας με μια ωραία αμφιθεατρική εικόνα. Πιο πάνω αποκαλύπτεται η χιονισμένη κορυφογραμμή των Βαρδουσιών, για πρώτη φορά τόσο ρεαλιστικά. Οι εικόνες εναλλάσσονται με ωραιότητα και ποικιλία μοναδική.

Ο δρόμος σκαρφαλώνει στα **1100** μέτρα, γύρω μας υπάρχουν πια μόνον έλατα. Κάποια στιγμή φανερώνεται χαμηλά η πανέμορφη κάτοψη του Δάφνου. Το προηγούμενο όνομα ήταν **Βοστινίτσα**, που σήμαινε στα σλάβικα «τόπος μελιού». Μετονομάστηκε σε Δάφνος, για να διατηρηθεί η αρχαία ονομασία του Μόρνου ποταμού.

Φωλιασμένοι, στις ΝΔ υπώρειες των Βαρδουσιών ο Δάφνος, είναι χτισμένος σε μέσο υψόμετρο 950 μέτρων. Με πολλά και μεγάλα πέτρινα σπίτια, μπορεί να θεωρηθεί, στην ορεινή Φωκίδα, ένα από τα ωραιότερα χωριά.

Στην πλακόστρωτη πλατεία, κυριαρχεί ο ναός του **Αγίου Νικολάου**. Χτισμένος με πελεκητή πέτρα μάς εντυπωσιάζει με τον στρογγυλό τρούλλο και

την συνολική φρουριακή του κατασκευή. Ένα, εξίσου εντυπωσιακό οίκημα, είναι το διώροφο Δημοτικό Σχολείο του Δάφνου. Που έχει πίσω του για φόντο τον **Κόρακα**, την **Πλάκα** και τις υπόλοιπες πανύψηλες κορυφές. Σ' ένα λιτό Ηρώο έχουν τιμηθεί όλοι οι πεσόντες το 1912 και το 1922. Κι ενώ είμαστε έτοιμοι να πιστέψουμε, ότι είναι έρημο το πανέμορφο τούτο χωριό, εμφανίζεται στην πλατεία μια γυναίκα. Ξεκλειδώνει την πόρτα του κλειστού καφενείου και έρχεται προς το μέρος μας.

- *Μήπως θα θέλατε κάτι; ρωτάει διστακτικά.*

Με συνολικό μήκος 70 περίπου χιλιομέτρων, ο περιμετρικός δρόμος της λίμνης του Μόρνου αποτελεί μια, από κάθε άποψη, συναρπαστική και πολυποίκιλη διαδρομή.

Φωτίζονται τα πρόσωπά μας. Τούτη τη γλυκειά απογευματινή ώρα τι καλύτερο θα μπορούσαμε να πεθυμήσουμε από ένα καφεδάκι ελληνικό; Όλη τη μέρα τριγυρνάμε σε βουνά, λαγκάδια και έρημους οικισμούς. Τούτο το αναπάντεχο καφεενδάκι στον απόμακρο Δάφνο μάς δίνει μεγάλη χαρά.

- *Κάνετε καλό καφέ ελληνικό;*

- *Αλίμονο αν δεν κάναμε καλό ελληνικό.*

Στα παραδοσιακά λευκά, χοντρά φλυτζανάκια τα καφεδάκια, είναι πράγματι πολύ καλά. Μόνιμος κάτοικος του Δάφνου, με τους γονείς της και καμιά δεκαπενταριά Δαφνιώτες η **Αθανασία**, κρατάει το καφεενδάκι «**ΔΑΦΝΟΣ**», οίκημα με ξυλόσομπα, ηλιόλουστη τζαμαρία και ωραίους πέτρινους τοίχους. Ανάμεσά τους διακρίνουμε ένα εντοιχισμένο αγκωνάρι με χρονολογία **1898**.

- *Κι αν κάποιος πεινάσει, τι θα βρει;*

- *Όλα τα κρεατικά, προβατίνα και πίτες σπιτικές.*

Σημειώνουμε το τηλέφωνο της Αθανασίας: **697 2130517**. Σημειώνουμε και τα τηλέφωνα των δύο ξενώνων, όπως αναφέρονται στην τριμηνιαία τοπική εφημεριδούλα, «**Ο ΔΑΦΝΟΣ**». Είναι ο

«**Ελατιάς**», **210 9627308** και **6978 118685**, www.elatiashotel.gr και, επίσης, ο **Παραδοσιακός Ξενώνας του Δάφνου 22660 51745** και **6972 711139**.

Αποχαιρετάμε την φιλόξενη γυναicoύλα με τις καλύτερες εντυπώσεις. Που θα είναι ακόμη ωραιότερες την θερινή περίοδο, όταν θα έχουμε την τύχη να μείνουμε περισσότερο χρόνο, να περπατήσουμε σε μονοπάτια και κορυφές, να γευτούμε τις ντόπιες νοστιμιές κι ύστερα, να περάσουμε τη νύχτα μας σ' αυτό το ωραίο χωριό.

Το δειλινό μάς βρίσκει στα γνωστά μας ήρεμα τοπία της λίμνης. Τα χρώματά της έχουν γίνει χρυσαφιά. Πρόβια, γίδια και αγελάδες επιστρέφουν στα μαντριά τους, γεμίζει ο τόπος κοπάδια, βελάσματα, μουγκανητά και αλυχτίσματα σκυλιών, γλυκούς ήχους από αμέτρητα κουδουνάκια, μεγάλα και μικρά. Έτσι βουκολική είναι τ'απογεύματα η λίμνη του Μόρνου. Λίγη ώρα αργότερα πέφτει το σκοτάδι, τα πάντα ψυχάζουν, εκτός από τα σκυλιά, που δουλειά τους είναι να ξαγρυπνούν.

Ξηρή μυζήθρα στην τσαντήλα, στεγνώνει με το φυσικό παραδοσιακό τρόπο στο υπόστεγο.

ΣΤΑ ΝΟΤΙΑ & ΔΥΤΙΚΑ

Απομένει ένα μεγάλο τμήμα ανεξερεύνητο από την λίμνη και την γύρω περιοχή, στα νότια και δυτικά. Βγαίνουμε από το Λιδωρίκι προς τα νότια, παράλληλα με το μακρύτερο φιορδ της λίμνης. Που τερματίζει 5 χιλιόμετρα μετά το Λιδωρίκι, μ' ένα φράγμα πλάτους 500 περίπου μέτρων. Ένας ασφαλτόδρομος πάνω από το φράγμα ενώνει τις δύο όχθες της λίμνης, την ανατολική και δυτική.

Στην ανατολική όχθη, βρίσκονται οι εγκαταστάσεις των γαλακτοκομικών προϊόντων «**ΚΑΛΛΙΟΝ ΑΕ**». Μας υποδέχεται ο **Κώστας Αναγνωστόπουλος**, τρίτης γενιάς τυροκόμος της επιχείρησης, που ξεκίνησε από τον παππού **Κώστα** το **1968**. Δοκιμάζουμε την εξαιρετική παραδοσιακή φέτα που διατηρείται σε ξύλινα δοχεία και βαρέλια. Υπέροχο είναι το κατσικίσιο τυρί και η γραβιέρα, το πικάντικο κεφαλοτύρι και το δημοφιλέστατο στην περιοχή «**ψιμοτύρι**», κάτι αντίστοιχο με το γνωστό «**γαλοτύρι**». Είναι πολύ αισιόδοξο να υπάρχει μια τέτοια θαυμάσια μονάδα (αλλά και 4 ακόμη στο Λιδωρίκι), που παράγουν μια ολόκληρη γκάμα πολύ αξιόλο-

γων προϊόντων, αξιοποιώντας το αγνό γάλα από τα κοπάδια ελευθέρως βοσκής της περιοχής.

Φτάνοντας στην αντικρινή (δυτική όχθη) αφήνουμε τον οικισμό της **Λεύκης** και στρίβουμε προς τα βόρεια. Η πρωτοτυπία του δρόμου έγκειται στις μεγάλες ευθείες, κάτι πολύ σπάνιο στις μέχρι τότε διαδρομές. Προβάλλει απέναντί μας το Λιδωρίκι, με τα σπίτια του να καθρεφτίζονται στο νερό. Πάνω σε μια πλωτή εξεδρούλα της λίμνης μερικοί κορμοράνοι στεγνώνουν στον ήλιο τα φτερά τους, μετά τις βουτιές για αναζήτηση τροφής.

Οι ευθείες μετά από 6 χιλιόμετρα τελειώνουν, συναντάμε αριστερά την πινακίδα προς **Δωρικό**. Παίρνουμε τις ανηφορίες και τις στροφές. 4 χιλιόμετρα μετά συναντάμε τα πρώτα σπίτια του Δωρικού, χτισμένα σε μέσο υψόμετρο **700** περίπου μέτρων. Αρκετά απ' αυτά είναι πέτρινα και καλοχτισμένα, χαρίζουν μια παραδοσιακή όψη στο χωριό. Κάποια, ωστόσο, είναι ερειπωμένα και ακατοίκητα, με χορταριασμένες αυλές. Είναι ωραίο χωριό το Δωρικό, με μακρινή θέα στη λίμνη και πολλές ανθισμένες αμυγδαλιές.

Δύο καμινάδες καπνίζουν. Από ένα μπαλκόνι μάς χαιρετάει μια οικογένεια. Ο **Χρήστος Στάγκος**, ο

Παρατηρώντας με τα κυάλια τη λίμνη, από το "Μεγάλο Λιθάρι".

γιος, αναλαμβάνει να μας συνοδέψει στην κορυφή του λόφου με το ξωκκλήσι του **Προφήτη Ηλία**. Σε μια ειδυλλιακή τοποθεσία, 200 μέτρα κάτω απ' το χωριό, βρίσκεται το παλιό Δημοτικό Σχολείο του Δωρικού. Ψηλότερα, στα βόρεια, δεσπόζει ο κακοτράχαλος, γεμάτος πουνάρια και πέτρες λόφος, με το αθέατο εκκλησάκι. Ένας χορταριασμένος, επίπεδος δρομίσκος, κατευθύνεται στα δυτικά του λόφου κα σ' ένα πεντάλεπτο τερματίζει στη θέση «**Μεγάλο Λιθάρι**». Είς ένα εκπληκτικό βραχώδες μπαλκόνι, στο χείλος μιας απόκρημνης πλαγιάς, με εξαιρετική θέα στην Γκιώνα, στα Βαρδούσια και στην λίμνη.

Μετά το Μεγάλο Λιθάρι κατευθυνόμαστε στην κορυφή. Σ' ένα 20λεπτο ολοκληρώνουμε ανάβαση και επιστροφή. Έξω απ' το σχολείο συναντάμε τον μπάρμπα **Δημήτρη Γκόλφη**. Σύμφωνα με τα λεγόμενά του, οι ωραίες τοιχοποιίες των σπιτιών οφείλονται στους καλούς πετράδες, για τους οποίους ήταν κάποτε φημισμένο το χωριό. Το παράπο-

νο του μπάρμπα Δημήτρη είναι η μεγάλη αύξηση του αριθμού των λύκων, που προξενούν μεγάλες ζημιές στα ζωντανά.

Δυτικά του Δωρικού παίρνουμε έναν στενό ασφαλτόδρομο, που συναντάει τον περιμετρικό δρόμο της λίμνης. Συνεχίζουμε δεξιά και συναντάμε το εκκλησάκι της Μεταμόρφωσης. Από την χτιστή πηγή πίνουμε πολύ ωραίο νερό. Λίγο πιο κάτω βρίσκουμε την διακλάδωση προς τον **Άβωρο**. Ο δρόμος ανηφορίζει απότομα με αλλεπάλληλες κλειστές στροφές. Κέδρα, βαλανιδιές με καφετιά ξερόφυλλα και, πιο πάνω, καστανιές. Σε **3,6** χλμ από τον κεντρικό δρόμο φτάνουμε στην ωραία πλατεία του χωριού. Στον χώρο δεσπόζει η πέτρινη εκκλησία της **Παναγίας**, χτισμένη με εξαιρετική τοιχοποιία το **1899**. Ολόγυρά μας απλώνεται ο Άβωρος με πέτρινα σπίτια, παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Χαμηλά προβάλλει ένα μεγάλο τμήμα της λίμνης, ενώ δεν λείπει η ταυτόχρονη παρουσία των Βαρδούσιων και της Γκιώνας. Καθισμένοι στο πεζουλάκι της πλα-

τεύας αγναντεύουμε την θέα. Είναι ο ιδανικός τόπος και η κατάλληλη στιγμή για μια μικρή ανάπαυλα, με συντροφιά το λιτό μας κολατσιό.

-Το μόνο που μας λείπει είναι λίγο τσιπουράκι, λέω στην Άννα.

Τη στιγμή που τελειώνω τη φράση μου, εμφανίζεται στην πλατεία ένα ζευγάρι ντόπιων.

-Σας παρακολουθούσαμε από απέναντι, απ' το σπίτι μας, λέει η γυναίκα. Είπαμε λοιπόν νάρθουμε να γνωρίσουμε αυτούς που έφτασαν στο χωριό μας τούτη την εποχή. Και μια και σας ακούμε να μιλάτε για τσιπουράκι, θα φροντίσουμε να ικανοποιηθεί η επιθυμία σας.

Από τον Άβορο η **Κούλα**, ανοίγει μ' ένα κλειδί το καφενεδάκι που διαχειρίζονται οι κάτοικοι του χωριού. Σε μισό λεπτό εμφανίζεται κρατώντας ένα μπουκάλι με τσιπουράκι.

*-Εγώ είμαι απ' το Αίγιο, λέει ο **Νίκος Σταθακόπουλος**, ο άντρας της Κούλας. Αν και θαλασσινός όμως, τον Άβορο τον αγαπώ πολύ. Πρέπει ναρθείτε εδώ στο τριήμερο πανηγύρι της Παναγίας. Τότε θα νιώσετε τι σημαίνει γνήσιο γλέντι σε χωριό.*

Καθώς προχωράει το απόγευμα, ο Άβορος βυθίζεται στη σκιά.

Τσουγκρίζουμε για μια τελευταία φορά τα ποτήρια μας με το συμπαθέστατο ζευγάρι και κατηφορίζουμε για την λίμνη. Συνεχίζοντας την πορεία μας Δ-ΒΔ (αριστερά), συναντάμε μετά από 2 περίπου χιλιόμετρα το μεγάλο φράγμα του Μόρνου, ένα πελώριο χωμάτινο, χορταριασμένο πρανές.

Κατασκευασμένο στην δεκαετία 1969-1979 και με ύψος **126** μέτρων, το φράγμα του Μόρνου θεωρείται το υψηλότερο της Ευρώπης. Η χωρητικότητά του πλησιάζει τα **800** εκατομμύρια κυβικά μέτρα. Μέσω του υδραγωγείου του Μόρνου, που είναι ένα κανάλι ελεύθερης ροής, το νερό φτάνει στην Αθήνα, έχοντας προηγουμένως διασχίσει τους νομούς Φωκίδας, Βοιωτίας και Αττικής. Με συνολικό μήκος **192** χλμ είναι το μεγαλύτερο υδραγωγείο στην Ευρώπη.

Διασχίζουμε τον ασφαλτόδρομο των 800 μέτρων πάνω από το φράγμα και βγαίνουμε στην αντικρινή όχθη της λίμνης. Συνεχίζουμε βόρεια με αλλεπάλληλες στροφές, παρακολουθώντας την πολύπλοκη

Ειδυλλιακό τοπίο με αγελάδες που βόσκουν ήρεμα στα λιβάδια της ακρολιμνιάς.

γραμμή της ακρολιμνιάς. 9 περίπου χιλιόμετρα μετά το φράγμα, φτάνουμε στον **Κόκκινο**, χτισμένο σε μέσο υψόμετρο **650** μέτρων.

Χωριό με έντονη αμφιθεατρικότητα ο Κόκκινος αγναντεύει λίμνη, Γκιώνα και Λιδωρίκι. Η δημιουργία της λίμνης, ωστόσο, εξαφάνισε πολλά στρέμματα γης, που κάποτε καλλιεργούνταν με σιτάρια, καλαμπόκια και σταφύλια. Κατακλύσθηκαν επίσης 11 νερόμυλοι και το εκκλησάκι της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος.

Κατεβαίνοντας στο επίπεδο της λίμνης, περνάμε πάνω από την γέφυρα του – «**Κόκκινου ποταμού**», από τους βασικούς τροφοδότες της λίμνης. Βρισκόμαστε ήδη στην περιοχή του Καλλίου, σε «χαρτογραφημένες» διαδρομές. Υπάρχει, ωστόσο, μία ακόμη, άγνωστη διαδρομή, προς τον μοναχικό, ορεινό **Κονιάκο**. Συναντάμε την οδική πρόσβαση πέντε περίπου χιλιόμετρα μετά το Κάλιο, βόρεια της γέφυρας του Μόρνου, πριν το ποτάμι μεταμορφωθεί σε λίμνη. Ένας στενός ασφαλτόδρομος περνάει δίπλα από μαντριά και υπέροχο δάσος με-γάλων πουρναριών.

Ανηφορίζοντας 8 χιλιόμετρα μετά την γέφυρα φτάνουμε στον Κονιάκο, σε υψόμετρο **900** μέτρων. Μονοδρομημένα στενά μάς οδηγούν στην – απρόσμενα μεγάλη – πλατεία του χωριού. Δύο πλατάνια φυτεμένα το **1917**, βρύση με καλή ροή νερού, δύο Ηρώα Πεσότων (1821 το ένα και 1897-1949 το άλλο) και κορυφαία θέα της χιονισμένης Γκιώνας στο φως του δειλινού. Χτισμένος στις ανατολικές πλαγιές των Βαρδουσίων ο Κονιάκος καταστράφηκε από τους Τούρκους και ιδρύθηκε στην σημερινή του θέση μετά το 1750. Σε παλιά οδοιπορικά αναφέρεται η αμπελοκαλλιέργεια και η εξαιρετική ποιότητα του τυριού. Αποχαιρετάμε τον ωραίο, ορεινό τύπο τόπο, χωρίς να συναντήσουμε ψυχή.

Επιστρέφουμε, με σκοτάδι, στο Λιδωρίκι. Κάποιοι μάς έχουν συστήσει θερμά την ταβέρνα του **Ηλία** στο **Μαλανδρίνο**. Με μοναδική τροφή – όλη μέρα – το κολατσιό στον Άβορο, αισθανόμαστε να πεινάμε. Συναντάμε το Μαλανδρίνο 11 χιλιόμετρα ΝΑ απ' το Λιδωρίκι. Με στενούς δρόμους καταλήγουμε σε μικρή πλατεία, στα ψηλώματα του χωριού. Εδώ βρίσκεται η ταβέρνα του Ηλία, ολόφωτη και προκλητική με τις γαργαλιστικές της μυρωδιές. Άνθρωπος χαμογελαστός ο Ηλίας και εξωστρεφής,

μάς καλωσορίζει με εγκαρδιότητα, μας κάνει από τα πρώτα λεπτά να αισθανθούμε σαν παλιοί θαμώνες του μαγαζιού. Αφού δούλεψε για 3 χρόνια στα έργα του Μόρνου ανέλαβε το 1982 την οικογενειακή επιχείρηση, που λειτουργούσε ήδη αρκετές δεκαετίες πριν.

-Προτίμησα να μείνω και να παλέψω στον τόπο μου, να αρνηθώ τα «θέλητρα» της Αθήνας, μας λέει ο Ηλίας. Δεν το μετάνιωσα ποτέ.

Ο κόσμος – ντόπιοι και ξένοι – ανταμείψαν και εξακολουθούν να ανταμείβουν τον Ηλία για την ποιότητα, την συνέπεια, τον υψηλό του επαγγελματισμό. Που έχουμε την τύχη να διαπιστώσουμε: στο κοκορέτσι, στο ψητό αρνάκι, στο κοντοσουβλι, στην προβατίνα, στις εξαιρετες γεύσεις των ντόπιων κρεατικών, που αναδεικνύει με μοναδικό τρόπο ο Ηλίας.

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΔΩΡΙΚΙ ΣΤΟ ΜΑΛΑΝΔΡΙΝΟ

Ένας κεντρικός δρόμος, με μονοδρόμηση από τα νότια προς τα βόρεια, διασχίζει το Λιδωρίκι. Είναι μια πολύ πρακτική ρύθμιση αφού ο δρόμος είναι στενός. Ένας αντίστροφος περιφερειακός δρόμος επιτρέπει, την διάσχιση της πόλης από τα βόρεια προς τα νότια.

Στο διάβα του ο κεντρικός δρόμος συναντάει αρχικά μια εμβληματική πέτρινη βρύση, στη συνέχεια ποικίλα καταστήματα και σπίτια, την κεντρική πλατεία με τον πλάτανο, την δεύτερη μνημειακή βρύση και την πιάτσα των ταξί, την ανηφοριά προς το Δημαρχείο και τις υπόλοιπες γειτονιές. Σε κάποια παλιά πετρόχτιστα οικήματα, στεγάζονται παραδοσιακά εμπορικά. Σημαντικός είναι ο ναός της **Ζωοδόχου Πηγής**, που ξεκίνησε να ανεγείρεται το **1868**. Εξίσου μεγάλωπρεπο είναι και το πετρόχτιστο καμπαναριό, που χρονολογείται από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Το Λιδωρίκι είναι παλαιά κωμόπολη. Η ύπαρξή της αναφέρεται ήδη από τον 9^ο μ.Χ. αιώνα, όταν αποτελούσε έδρα Επισκόπου.

Πολύ συνοπτικά αναφέρουμε, ότι το Λιδωρίκι ανέδειξε σημαντικούς άνδρες και ανάμεσά τους τον αγωνιστή του '21 και χρηματοδότη του αγώνα, **Αναγνώστη Λιδωρίκη**. Απόγονοί του υπήρξαν ο θεατρικός συγγραφέας **Μιλτιάδης Λιδωρίκης** και

Το Λιδωρίκι από ψηλά. Μια εικόνα που αναδεικνύει την γραφικότητα της πόλης.

ο γιός του, διαπρεπής δημοσιογράφος και συγγραφέας **Αλέκος Λιδωρίκης**. Στις **28 Μαρτίου 1821** ο **Δήμος Σκαλτσάς**, πρωτοπαλίκαρο των Κοντογιανναίων, ύψωσε μαζί με τον Αναγνώστη Λιδωρίκη και το **Παπα Γεώργη Πολίτη** την σημαία της Επανάστασης, κατατροπώνοντας τους Τούρκους.

Η κωμόπολη είναι αμφιθεατρικά χτισμένη στις δυτικές υπώρειες της Γκιώνας, σε μέσο υψόμετρο **550** περίπου μέτρων. Μετά τη δημιουργία της τεχνητής λίμνης του Μόρνου, το Λιδωρίκι θεωρείται σχεδόν παραλίμνιος οικισμός, αφού το δυτικό του τμήμα απέχει από τη λίμνη λιγότερα από 500 μέτρα.

Στο κέντρο της πλατείας, σ' ένα επιβλητικό οίκημα του 19^{ου} αιώνα, στεγάζεται το καφέ μπάρ «**ΠΛΑΤΑΝΟΣ**», του **Σπύρου Πανάγου**. Πανέμορφη η αίθουσα, με εξαιρετική χειροποίητη επίπλωση. Τις ψυχρές χειμωνιάτικες μέρες το μεγαλόπρεπο τζάκι καίει από νωρίς το πρωί ως τις προχωρημένες ώρες της νύχτας. Εδώ γνωρίζουμε τον **Νίκο** και τον **Σπύρο Πανάγο**.

-Μια πινακίδα στον κεντρικό δρόμο, που αναφέρει «**Ορεινά Χωριά**», πού οδηγεί;

-Α, αυτή είναι η «**Οδός Κατεχάκη**», λένε με χιούμορ οι Λιδωρικιώτες. Είναι ο περιφερειακός δρόμος, που παρακάμπτει το κέντρο για τα ορεινά χωριά. Από κάποια σημεία αυτής της διαδρομής είναι πολύ καλή η θέα στο Λιδωρίκι και στη λίμνη.

Δεν δυσκολευόμαστε να πείσουμε τον Σπύρο Πανάγο να μας συνοδέψει στα ψηλώματα της πόλης. Ανηφορίζουμε λοιπόν τον στενό δρόμο και μετά, αντί να συνεχίσουμε την «Οδό Κατεχάκη» προς την βόρεια έξοδο της πόλης, κατευθυνόμαστε ανατολικά. Εδώ διασχίζουμε γραφικές γειτονιές της παλιάς πόλης, γνωστές με το όνομα «**Βαρούσι**». Οι οικιστικές διαφορές από το σύγχρονο Λιδωρίκι είναι ορατές. Συναντάμε αρκετά παλιά σπίτια, αυλές και περιβόλια, ένα χορταριασμένο αλώνι. Στα τελειώματα υπάρχει μεγάλος στάβλος.

Ανηφορίζουμε ανατολικότερα, σε χωματόδρομο. Που λίγο αργότερα, στρέφει βόρεια και γίνεται κακοτράχαλος αλλά προσφέρει αεροπορική θέα στο Λιδωρίκι και στη λίμνη. Κάτω χαμηλά, στα ριζά της Γκιώνας, έχει σκαφτεί η μεγάλη σήραγγα, που

Αντρέας Καραμπέτσας στο Λιδωρίκι. Ένας αυτοδίδακτος κατασκευαστής χειροποίητων μαχαιριών, έργων τέχνης αληθινά συλλεκτικών.

από το 1981 μεταφέρει το νερό του Μόρνου στην Αθήνα.

-Αν έρθετε το καλοκαίρι, μπορούμε να συνεχίσουμε αυτή τη διαδρομή ως την Άμφισσα, παρατηρεί ο Σπύρος. Είναι μια ορεινή διάσχιση που σκαρφαλώνει ως τα 1.800 περίπου μέτρα και αποκαλύπτει τοπία της Γκιώνας πολύ συναρπαστικά.

Επιστρέφοντας στο Λιδωρίκι, περνάμε για λίγο από το εργαστήρι των χειροποίητων μαχαιριών του **Αντρέα Καραμπέτσου**. Θυμάμαι ακόμη, πριν χρόνια, την πρώτη μας γνωριμία με τον Αντρέα και την προμήθεια ενός εκπληκτικού μαχαιριού. Ίδιο πάντα το εργαστήρι, με την ίδια γραφική ακαταστασία εργαλείων και υλικών, που καθοδηγημένα από την έμπνευση και την δεξιοτεχνία του Αντρέα μεταμορφώνονται σε αληθινά έργα τέχνης, κομμάτια μοναδικά.

-Και να φανταστείτε, ότι μέχρι το 1995, που άρχισα να κατασκευάζω τα πρώτα μου μαχαίρια, τα σιχαινόμουν, δεν ήθελα να τα βλέπω.

-Και μετά, τι άλλαξε;

-Ύστερα είδα κάποια ψαράδικα μαχαίρια στην Νορβηγία, με εντυπωσίασαν και άρχισα να τα συλλέγω. Τότε για πρώτη φορά αναρωτήθηκα, μήπως θα μπορούσα να τα κατασκευάσω κι εγώ. Αποδείχτηκε πως μπορούσα.

Λάμες από Νορβηγικό και Σουηδικό ατσάλι, λαβές από ντόπια ξύλα πουρναραίου, κοκορεβυθιάς, ακακίας, καρυδιάς, ελιάς και κουμαριάς. Θήκες από συνδυασμό δέρματος και ξύλου. Κάθε μαχαίρι που βγαίνει από τα χέρια του Αντρέα για ψάρεμα, για κυνήγι, για οικιακές και διάφορες άλλες χρήσεις, είναι μοναδικό και ανεπανάληπτο. Και βέβαια, μόλις καλοκαιριάσει λίγο, αρχίζει να λειτουργεί πάνω από το εργαστήρι ένα μπαράκι εμβληματικό, με θέα στη λίμνη μοναδική. Για κάθε συλλέκτη μαχαιριών τα τηλέφωνα του Αντρέα είναι **22660 22900** και **6932 494995**.

Από τον κεντρικό δρόμο του Λιδωρικίου, κοντά στο εργαστήρι του Αντρέα, ανηφορίζει ο ασφαλτόδρομος για **Καρούτες**. Μετά από 7,5 κλμ συναντάμε τον ορεινό οικισμό, χτισμένο στις νότιες υπώρειες της Γκιώνας, σε υψόμετρο **1.100** μέτρων. Μαντριά με γιδοπρόβατα και γελάδια, ασβεστολιθικές πλαγιές με έλατα και πουρνάρια, κάποια πέτρινα σπίτια και μια «καρούτα» (πέτρινη λαξευτή ποτίστρα ζώων) πλάι στο δρόμο. Οι Καρούτες έχουν μείνει στην ιστορία, όταν στην «**Μάχη των Καρουτών**» οι μαχητές της Εθνικής Αντίστασης σκότωσαν 200 και έπιασαν αιχμαλώτους 128 Γερμανούς. Πολύ εντυπωσιακή είναι και η ορεινή διαδρομή από τις Καρούτες ως την Άμφισσα, που άλλοτε αποτελού-

σε μια από τις πιο διάσημες ειδικές διαδρομές του Ράλλυ Ακρόπολις.

Επιστρέφοντας από τις Καρούτες με ενδιάμεσο δρόμο, περνάμε αρχικά από το μικρό οικισμό της **Σκαλούλας**, με αρκετά παλιά πέτρινα σπίτια και στη συνέχεια χαμηλώνουμε στον κάμπο της **Πεντάπολης**. Εδώ συναντάμε την **Παναγιώτα Παπαναστασίου** με το συμπαθητικό, γέρικο γαϊδουράκι της. Εντοπίζουμε ακόμη το τετράγωνο αρχαίο κτίσμα δίπλα στο Σχολείο. Σύμφωνα με τον Δ. Κραβαρτόγιαννο (ΦΩΚΙΔΑ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ, σελ 162) ήταν η βάση αρχαίας φρουκτωρίας, δηλαδή Πύργου για την μετάδοση φωτεινών μηνυμάτων. Οι διαστάσεις του οικοδομήματος είναι **7,90x7,90** μέτρα, με μέγιστο σωζόμενο ύψος **1 μέτρο**. Η τοικοποιία αποτελείται από διπλή σειρά λαξευτών ασβεστόλιθων μεγάλων διαστάσεων. Κάποιος μάλιστα έχει μήκος **2,60 μέτρα!**

Υπάρχει είσοδος στην νότια πλευρά του οικοδομήματος, ενώ το εσωτερικό είναι κατάσπαρτο από πέτρες, κάποιες από τις οποίες είναι –πιθανότατα– βάσεις κιόνων.

Δυστυχώς η εικόνα του μνημείου αποπνέει εγκατάλειψη. Ένας συνολικός καθαρισμός και μια καλαίσθητη πληροφοριακή πινακίδα νομίζουμε πως επιβάλλονται για χάρη του ιστορικού παρελθόντος του τόπου.

Σημαντικότερα και πολύ μεγαλύτερης έκτασης είναι τα αρχαία κατάλοιπα στο διπλανό Μαλανδρίνο. Είναι ωραίο χωριό, με αρκετά παλιά σπίτια και ήπια αμφιθεατρικότητα, που εξασφαλίζει ανεμπόδιση θέα στον κάμπο, στη λίμνη και στα γύρω βουνά. Ως οικισμός υπάρχει από το **1394**, στην περίοδο των Καταλανών, ενώ η ονομασία οφείλεται στο όνομα του βαρώνου της περιοχής **MALADRIN**.

Στις παρυφές του σημερινού Μαλανδρίνου έχει εντοπισθεί η πόλη των αρχαίων **Φυσκέων**, σε περιοχή όπου κατά την αρχαιότητα εκτεινόταν η χώρα των Εσπερίδων (δυτικών) Λοκρών. Με ξεναγό μας τον **Ευθύμιο Τριανταφύλλου** ξεκινάμε την περιήγησή μας στον εκτεταμένο οχυρωματικό περίβολο της αρχαίας πόλης.

Κατά την Αρχαιολόγο **Α. Τσαρουχά**, «η εγκατάσταση ανάγεται τουλάχιστον στους αρχαϊκούς χρόνους και η διάρκεια της ζωής της έως την πρωτοβυζαντινή τουλάχιστον περίοδο, οπότε και εγκαταλεί-

Επάνω: Η Παναγιώτα Παπαναστασίου, με το αξιαγάπητο γαϊδουράκι της στην Σκαλούλα.

Κάτω: Τμήμα του εκπληκτικού οχυρωματικού περιβόλου της πόλης των αρχαίων Φυσκέων και το τετράγωνο αρχαίο κτίσμα με τους πελεκητούς ογκόλιθους στο Σχολείο της Πεντάπολης.

φθηκε. Ο οχυρωματικός περίβολος έχει συνολικό μήκος 1.700 περίπου μέτρα και σχεδόν κατά τα ¾, στην βόρεια, ανατολική και νότια πλευρά του είναι ορατός σε ικανοποιητική κατάσταση. Είναι κτισμέ-

νος με μεικτό σύστημα δόμησης (τραπεζιόσχημο, ψευδοισόδομο και ισόδομο) και φαίνεται ότι χρονολογείται κατά τον 4^ο αι π.χ. Σε μεταγενέστερους χρόνους, ασφαλώς, θα γνώρισε επισκευές και ανακατασκευές, γεγονός το οποίο εξηγεί την ανομοιομορφία της τοικοποιίας σε πολλά σημεία. Ο περιβάλλων, ο οποίος ενισχυόταν σε τακτά διαστήματα με ορθογώνιους πύργους, περιέκλειε και προστατεύε τον οικισμό. Στο υψηλότερο σημείο του λόφου, όπου σήμερα βρίσκεται η εκκλησία του Αγίου Νικολάου και το σύγχρονο νεκροταφείο, εντοπίζεται η ακρόπολη που προστατευόταν με ιδιαίτερο τείχος. Εξωτερικά του περιβάλλου ορατά σημεία είναι στα νότια ο ναός των Αγίων Αποστόλων, ο οποίος έχει κτιστεί με αρχαίο υλικό, καθώς και στη βόρεια πλευρά η ενεπίγραφη ημικυκλική εξέδρα, που αποτελούσε τμήμα επιτάφου μνημείου για κάποια επιφανή οικογένεια Φυσκέων.»

Ο Θύμιος Τριναφύλλου δεν αρκείται να μας συνοδέψει μόνον στα πιο ορατά και προσβάσιμα σημεία του περιβάλλου. Αφιερώνει δύο ολόκληρες ώρες κατά μήκος όλης της οχύρωσης, από την ακρόπολη αρχικά –στο υψηλότερο σημείο– μέχρι το εκκλησάκι των Αγίων Αποστόλων έξω απ’ το χωριό, στο οποίο έχει χρησιμοποιηθεί αρχαίο υλικό. Κάπου εκεί πιο πάνω διακρίνονται τα τελευταία ίχνη του περιβάλλου, που αμέσως μετά εξαφανίζεται στα αδιαπέραστα πουρνάρια της πλαγιάς. Σκεφτόμαστε πόσο σημαντική θα ήταν η απομάκρυνση της βλάστησης και η ανάδειξη του τείχους. Παράλληλα όμως και η διαμόρφωση ενός μονοπατιού κατά μήκος της εκπληκτικής οχύρωσης της πόλης των αρχαίων Φυσκέων. Που θα αποτελούσε έναν ιδανικό φυσιολατρικό αλλά και αρχαιολογικό περίπατο δύο περίπου χιλιομέτρων για κάθε ντόπιο και επισκέπτη. Στο σημείο αυτό θυμόμαστε την δήλωση της Αρχαιολόγου Α. Τσαρούχα: «*Η Ί Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων σε συνεργασία με την Τοπική Κοινότητα Μαλανδρινού, υλοποιεί εργασίες εκτεταμένων καθαρισμών επί του περιβάλλου προκειμένου, σε συνεργασία με το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, να συνταχθεί μελέτη συντήρησης και αναστήλωσής του. Οι εργασίες ξεκίνησαν το 2013 και αναμένεται να συνεχιστούν και κατά τα επόμενα χρόνια.*»

Το ευχόμεστε ολόψυχα. Αν ολοκληρωθεί το έργο, είμαστε οι πρώτοι που θα το χειροκροτήσουμε.

Ο Ηλίας Παπαλεξίου, με μερικές από τις έξοχες λιχουδιές του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δρ. Κραβαρτόγιαννος, «ΦΩΚΙΔΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ» εκδ. Τ.Ε.Δ.Κ. Ν. ΦΩΚΙΔΑΣ. ΑΜΦΙΣΣΑ 2005
- Π. Ματσούκα – Τ. Αδαμακόπουλος: «Περιήγηση και ορειβασία στην Ορεινή Φωκίδα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε θερμά

- Τον Δήμαρχο και Αντιδήμαρχο Δήμου Δωρίδος, **Γιώργο Καπετζώνη** και **Κων/νο Αντωνόπουλο**
- Την Αρχαιολόγο της Ί ΕΠΚΑ **Α. Τσαρούχα** για τις πολύτιμες πληροφορίες της
- Τον **Ηλία Παπαλεξίου**, με την εξαιρετική του ταβέρνα στο Μαλανδρίνο
- Τον **Δημήτρη Σίδερη**, τον **Σπύρο Πανάγο** από το καφέ-μπαρ «ΠΛΑΤΑΝΟΣ», τον **Νίκο Σταθακόπουλο** και την **Κούλα**.
- Τέλος, ιδιαίτερα ευχαριστούμε τον οικοδεσπότη μας **Γιάννη Κρικέλα**, στο θαυμάσιο ξενοδοχείο «**ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΣ**», που έκανε τα πάντα για την ευχάριστη διαμονή μας στο Λιδωρίκι.

ΔΙΑΜΟΝΗ

- Ξενοδοχείο ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΣ, τηλ.: 22660 22880 & 6944 560161 www.hotelkallipolis.gr
- Ενοικιαζόμενα δωμάτια «FILOXENIA», τηλ.: 22660 22400 & 6979 415676

ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

- ΚΑΛΛΙΟΝ ΑΕ, τηλ.: 22660 22295
- Θεοχάρης Κουτσούμπας, τηλ.: 22660 22208
- Κρικέλας Ιωάννης & Σία, τηλ.: 22660 22150
- Τσάντας Ιωάννης, τηλ.: 22660 22800
- Δρόσος Χρήστος, τηλ.: 22660 22813

ΔΩΡΙΚΟΣ ΟΙΝΟΣ

Γιώργος Μπαλατσούρας, Κονιάκος, τηλ.: 6932 813729

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ Καλλίπολις

Στην αρχαιότητα η Καλλίπολις ήταν ακμάζουσα πολιτεία της αρχαίας Αιτωλίας, που καταστράφηκε από τους Γαλάτες το 278 π.Χ. Σήμερα το όνομα της αρχαίας πόλης διασώζει το ξενοδοχείο "ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΣ", στο Λιδωρίκι.

Ωραιότερη τοποθεσία δεν θα μπορούσε να υπάρξει για την εγκατάσταση της μονάδας. Μίας μονάδας που δημιούργησε το 2007 με άριστες προδιαγραφές και πολύ μεράκι ο **Γιάννης Κρικέλας**. Και μάλιστα με τέτοιο τρόπο, ώστε και τα 12 δωμάτια ν' αγγαντεύουν το συγκλονιστικό θέαμα της τεχνητής Λίμνης του Μόρνου. Της εκπληκτικής αυτής υδάτινης λεκάνης που έχει σχηματιστεί ανάμεσα στους αντικρινούς ορεινούς όγκους των Βαρδούσιων και της Γκιώνας και είναι από τους κυρίους υδροδότες της επικράτειας των Αθηνών.

Υπερσύγχρονα δωμάτια με αρχοντικούς χώρους και μπαλκόνια, μεγάλη αίθουσα πρωινού με πανοραμική τζαμαρία. Τα αυγά και το ντόπιο μέλι, τα τυροκομικά προϊόντα για τα οποία είναι φημισμένο το Λιδωρίκι, αποτελούν τη βάση του πρωινού μας, πριν ξεκινήσουμε τις πολύωρες περιηγήσεις μας περιμετρικά της λίμνης και στα ορεινά της Φωκίδας, έναν τόπο απαράμιλλης ομορφιάς.

Με θαυμάσια φιλοξενία και εξαιρετικά φιλικές τιμές η ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΣ είναι το ιδανικό σπουαστήριο αλλά και ορμητήριο για ώρες και μέρες πολύ συναρπαστικές.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ "ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΣ"

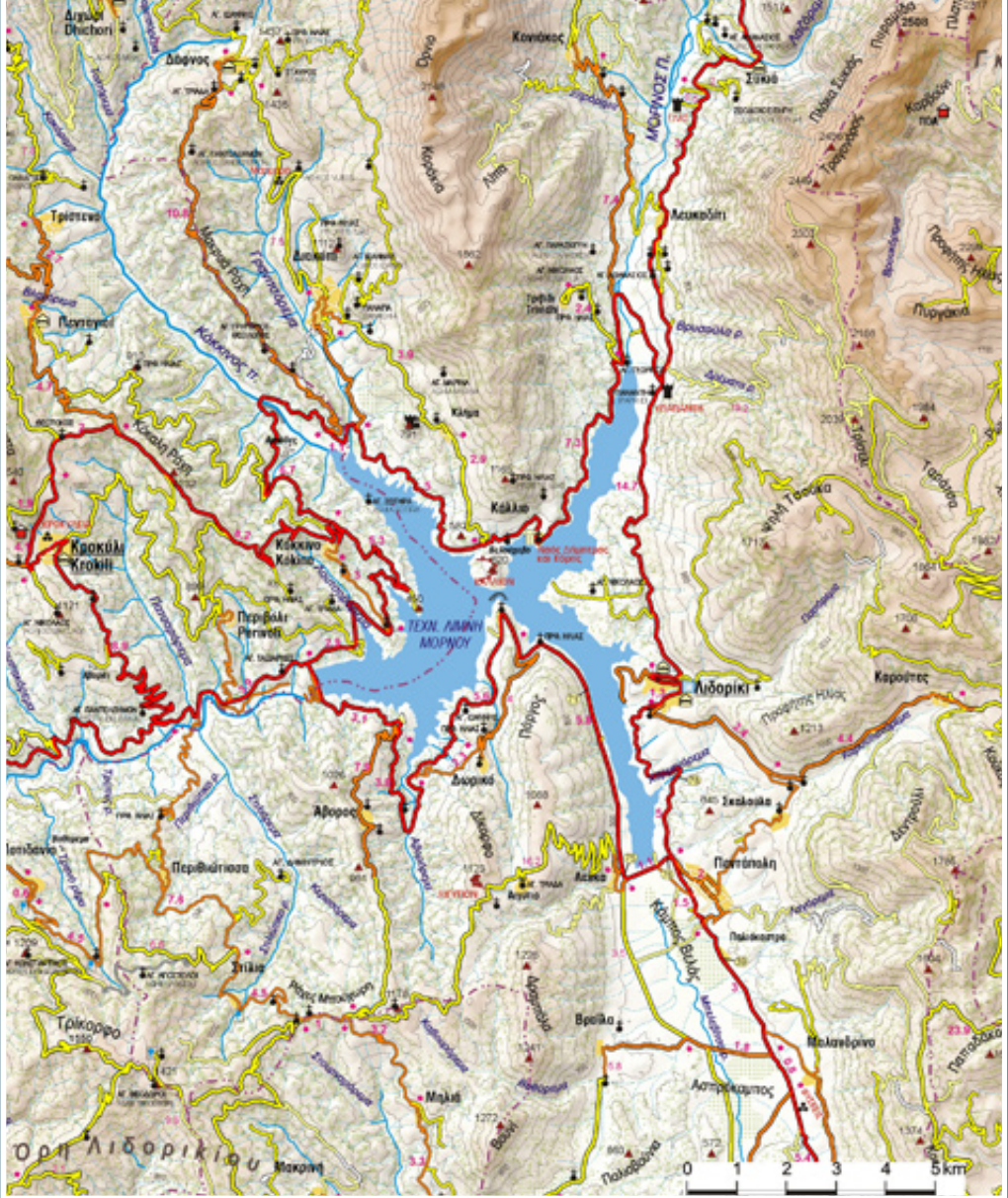
Λιδωρίκι Φωκίδας, ΤΚ: 33053

Τηλ.: 22660 22880, 6944560161

Email: hotel_kallipolis@hotmail.gr

www. hotelkallipolis.gr

Ειδικά σχεδιασμένο τμήμα από τον χάρτη **Φωκίδα & Ορεινή Ναυπακτία 1:100.000** των εκδόσεων ANABΑΣΗ για το Ελληνικό Πανόραμα. www.anavasi.gr

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΧΑΡΤΕΣ

«ΦΩΚΙΔΑ, ΟΡΕΙΝΗ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑ», 1:100.000 Anavasi
 «ΓΚΙΩΝΑ – ΟΙΤΗ – ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ», 1:50.000 Anavasi

ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ ΛΙΔΩΡΙΚΙΟΥ

> Από ΑΘΗΝΑ:	> Από ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
α) Μέσω Εθν. Οδού 275 χλμ.	α) Μέσω Λαμίας: 377 χλμ.
β) Μέσω Δελφών: 247 χλμ.	β) Μέσω Φαρσάλων: 349 χλμ.
> Από ΠΑΤΡΑ: 102 χλμ.	> Από ΛΑΜΙΑ: 88 χλμ.

ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΑ Κάλλιον

Παραδοσιακά Γαλακτοκομικά Προϊόντα

*Ο στόχος είναι,
όχι απλώς το «ΚΑΛΛΙΟΝ»
αλλά το «ΚΑΛΛΙΣΤΟΝ»*

κτηνοτροφία και τυροκομία, δημιούργησε τα πρώτα του προϊόντα. Σήμερα ο εγγόνος Κώστας Αναγνωστόπουλος, με ειδικευση στην Γαλακτοκομία/Τυροκομία από την Γαλακτοκομική ΕΠΑ.Σ Ιωαννίνων, είναι ο άξιος συνεχιστής της οικογενειακής παράδοσης και των αρχών του παππού Κωνσταντίνου: «Εργατικότητα και συνέπεια».

Αυτά είναι τα συστατικά επιτυχίας των προϊόντων της ΚΑΛΛΙΟΝ ΑΕ: ΦΕΤΑ Π.Ο.Π, ΓΡΑΒΙΕΡΑ, ΚΕΦΑΛΟΤΥΡΙ, ΜΥΖΗΘΡΑ, ΓΙΑΟΥΡΤΙ, όλα από αιγοπρόβειο γάλα, με πλούσια γεύση από την αμόλυνη φύση της ορεινής Φωκίδας.

Πολύτιμα εφόδια γι αυτό το αποτέλεσμα είναι:

- Το προσεκτικά επιλεγμένο αιγοπρόβειο γάλα από ντόπιους παραγωγούς
- Το αγνό περιβάλλον της ορεινής Φωκίδας με τα βότανα και τα αρώματα και βέβαια
- Η οικογενειακή παράδοση τριών γενιών.

Ήταν το 1970, όταν ο παππούς Κωνσταντίνος, με την μακρόχρονη εμπειρία του στην

ΚΑΛΛΙΟΝ Α.Ε

Πεντάπολη Φωκίδος, Τ.Κ.: 33053, Τηλ.: 22660 22295, E-mail: kallionae@gmail.com, <http://kallion.gr>